

УДК 343.13
DOI <https://doi.org/10.32782/pyuv.v1.2025.27>

О. В. Калінніков
orcid.org/0000-0003-4337-833X
доктор філософії, адвокат,
докторант

*Київського університету інтелектуальної власності і права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ОСКАРЖЕННЯ ВИРОКУ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ IN ABSENTIA: АНАЛІЗ ІНІЦІАТИВ МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

Дослідженням кримінального провадження in absentia, в тому числі, в аспектів судових рішень за результатами спеціального досудового розслідування та спеціального судового провадження, займалися, зокрема, наступні вітчизняні вчені: О.В. Баулін, О.І. Верещак, В.І. Галаган, І.В. Гловок, О.М. Дроздов, Т.Г. Льєва, І.З. Калька, Р.Л. Кислюк, В.М. Кіяниця, М.П. Климчук, Д.В. Коперсак, С.І. Кравченко, О.В. Кубарева, О.П. Кучинська, О.В. Лазукова, М.І. Луцюк, М.В. Мазур, О.В. Мазур, О.В. Маленко, В.Т. Маляренко, В.І. Маринів, О.О. Нагорнюк-Данилюк, О.І. Назарук, М.Я. Никоненко, І.В. Оборонова, Є.М. Пеліхос, Д.П. Письменний, В.О. Попелюшко, В.В. Рец, В.В. Рожнова, Д.О. Савицький, О.Ю. Татаров, А.С. Трекке, Л.Д. Удалова, Ж.В. Удовенко, Т.Г. Фоміна, Н.П. Черняк, І.В. Черниченко, С.С. Чернявський, С.Л. Шаренко, О.Г. Шило, Д.М. Шишман, Д.О. Шумейко, О.Г. Яновська та інші.

Після запровадження в вересні 2014 року Законом України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо невідворотності покарання за окремі злочини проти основ національної безпеки, громадської безпеки та корупційні злочини» № 1689-VII від 07.10.2014 порядку кримінального провадження за відсутності підозрюваного та обвинуваченого (in absentia) [1] до вказаного процесуального інституту неодноразово вносилися відповідні зміни та доповнення, проте до теперішнього часу нажалі всі прогалини та проблемні питання правового регулювання кримінального провадження in absentia не були вирішені.

При цьому, Головним юридичним управлінням Верховної Ради України у висновку до законопроекту ще на стадії його розгляду була звернута увага на Резолюцію Комітету Міністрів Ради Європи R(75)11, яка стосується здійснення судового розгляду кримінальних справ за відсутності підсудного в судовому засіданні в його справі, в якій зазначено, що особа, рішення у справі якої винесено без її участі в межах процедури in absentia, повинна мати

можливість апеляційного оскарження винесеного рішення [2].

Натомість, відповідно до приписів ч. 3 ст. 400 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), в разі подання апеляційної скарги обвинуваченим, щодо якого суд ухвалив вирок за результатами спеціального судового провадження, суд поновлює строк за умови надання обвинуваченим підтвердження наявності поважних причин і надсилає апеляційну скаргу разом із матеріалами кримінального провадження до суду апеляційної інстанції, дотримуючись відповідних правил [3].

Відтак, з огляду на наведене правове регулювання строк на апеляційне оскарження має поновлювати суд, який ухвалював такий вирок, що не відповідає вимогам здійснення провадження в суді апеляційної інстанції.

При цьому КПК України, крім апеляційного оскарження вироку, ухваленого за результатами спеціального судового провадження з певними обмеженнями, взагалі не передбачає окремого процесуального механізму повторного розгляду в разі, якщо обвинувачений не був належно повідомлений про судовий розгляд.

В той же час, ч. 7 ст. 602 КПК України встановлює, що не підлягають виконанню в Україні вироки судів іноземних держав, ухвалені заочно (in absentia), тобто без участі особи під час кримінального провадження – крім випадків, коли засудженій особі було вручено копію вироку і надано можливість його оскаржити [3].

З огляду на вказану правову норму забезпечення з боку держави можливості оскаржити вирок за процедурою in absentia є обов'язковим для його виконання за її межами.

З метою гармонізації кримінального процесуального законодавства України та приведення його до міжнародних стандартів на постійній основі науковими дослідниками, окремими представниками державних органів, міжнародних інституцій та суб'єктами законодавчої ініціативи висловлюються відповідні пропозиції, яка в подальшому можуть бути трансформовані

у проекти законодавчих актів, які повинні були розглянуті та прийняті.

Так, О.В. Маленко звертає увагу на те, що чинна редакція КПК України істотно обмежує право обвинуваченого на апеляційне оскарження вироку, який прийнято за результатами спеціального судового провадження [4].

З наявністю вказаної проблеми погоджується науковець О.Д. Шумейко [5, с. 369], який пропонує використати напрацювання Н.Р. Бобечко, згідно яких у разі появи обвинуваченого, необхідно керуватися положенням ч. 4 ст. 323 КПК України, відповідно до якого «якщо підстави для постановлення судом ухвали про спеціальне судове провадження перестали існувати, подальший судовий розгляд розпочинається з початку згідно із загальними правилами, передбаченими цим Кодексом [6].

Водночас, Моніторингова місія Організації Об'єднаних Націй з прав людини в Україні вказувала, що існуюча процедура кримінального провадження *in absentia* не передбачає повного перегляду справи після затримання обвинуваченого, як того вимагають міжнародні стандарти прав людини, що може призвести до невиконання в інших країнах рішень, винесених за процедурою *in absentia* [7].

Окремим прикладом намагання виправити наявні проблеми правового регулювання кримінального провадження є аналітичний звіт Директората правосуддя та кримінальної юстиції Міністерства юстиції України щодо доцільності спрощення процедури здійснення окремих слідчих (розшукових) або інших процесуальних дій з урахуванням стандартів дотримання прав людини та практики Європейського суду з прав людини (далі – Аналітичний звіт), який листом №110/0/1-25 від 06.01.2025 з проханням опрацювати і висловити позицію було направлено 14 адресатам, серед яких, правоохоронні органи, Національна асоціація адвокатів та представники бізнес середовища [8].

Аналітичний звіт було підготовлено на виконання пункту 3.3.2.1. очікуваних стратегічних результатів, що є додатком до Державної антикорупційної програми на 2023–2025 роки, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 04.03.2023 № 220 [9].

Аналітичний звіт констатує наявність трьох проблем та пропонує певні варіанти їх вирішення:

– не визначеність можливості залучення оперативних підрозділів до проведення тимчасового доступу та деяких інших заходів забезпечення кримінального провадження для чого пропонується надати оперативним підрозділом відповідні повноваження;

– наявність проблеми відсутності в національному кримінальному процесуальному законодавстві окремих механізмів оскарження заочного (*in absentia*) рішення для засудженого у його присутності, для подолання вказаної проблеми пропонується передбачити право заочно засудженого на апеляційне оскарження протягом певного строку з моменту отримання вироку або фактичного затримання і вручення копії вироку;

– обов'язковість залучення понятих при проведенні обшуку, для чого пропонується визначити необов'язковість участі понятих у слідчих діях за умови застосування безперервної відеофіксації та присутності адвоката під час процесуальної дії [8].

До речі, Міністерство юстиції України вже звертало увагу на наявність проблеми в правовому регулюванні процедури оскарження вироку за результатами процедури *in absentia* та пропонує певні шляхи її подолання [10].

Національна асоціація адвокатів України (далі – НААУ) проаналізувала вказаний Аналітичний звіт та дійшла висновку, що деякі з пропозицій порушують принципи, закріплені Конституцією, кримінальним процесуальним законодавством, а їхня реалізація матиме наслідком порушення фундаментальних конвенційних гарантій прав і свобод людини. Так, на переконання НААУ:

– пропозиція щодо запровадження можливості залучення оперативних підрозділів до проведення тимчасового доступу та деяких інших заходів забезпечення кримінального провадження прямо порушує вимоги чинного кримінального процесуального законодавства та несе в собі загрозу протиправного втручання у права та свободи особи, оскільки, зокрема, в силу ч. 2 ст. 41 КПК України співробітники оперативних підрозділів (крім підрозділу детективів, підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України) не мають права здійснювати процесуальні дії у кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися з клопотаннями до слідчого судді чи прокурора;

– відсутність обов'язку залучення понятих при проведенні обшуку призведе до того, що правоохоронні органи взагалі не будуть зацікавлені у присутності володільців, а сам обшук стане інструментом свавілля, а тому внаслідок імплементації в правове регулювання вказаної пропозиції неможливо буде контролювати час, коли правоохоронці фактично ввійшли в приміщення, реальний час їх знаходження у приміщенні та вчиненні ними дії під час обшуку, оскільки жодних запобіжників провести обшук, а потім включити камеру та провести повторний обшук не передбачається;

– стосовно ініціативи встановлення право заочно засудженого на апеляційне оскар-

ження протягом певного строку з моменту отримання вироку або фактичного затримання і вручення копії вироку будь-яких зауважень не надано [11].

В Аналітичному звіті вказано, що кримінальне провадження *in absentia*, як виняткового порядку здійснення кримінального провадження, запроваджено з метою забезпечення виконання завдань кримінального провадження в розумні строки, тому числі, у разі свідомого переховування підозрюваного, обвинуваченого від органів слідства та суду та перебування за межами української юрисдикції [8].

При цьому, Міністерство юстиції України звертає увагу, що правове регулювання кримінального провадження *in absentia* не містить спеціального механізму перегляду рішення та інших засобів правового захисту для заочно засудженого у його присутності, в разі якщо така особа не була неналежно оповіщена про кримінальне провадження. Недосконалість національного кримінального процесуального законодавства стосовно фактичної відсутності механізмів оскарження вироку за процедурою *in absentia* порушує міжнародно-правові зобов'язання України та може призвести до встановлення європейськими та міжнародними інституціями фактів порушення прав засуджених осіб, гарантованих міжнародними договорами та відмові у виконання запитів щодо екстрадиції засуджених за вищевказаною процедурою [8].

Міністерство юстиції України, з метою подолання наведеної недосконалості пропонує передбачити в КПК право заочно засудженого особисто або через захисника подати апеляційну скаргу протягом певного строку з часу отримання чи ознайомлення з вироком або фактичного затримання засудженого та вручення копії вироку, у такому випадку, подання апеляційної скарги не повинне залежати від того, чи подавав таку скаргу раніше адвокат, залучений державою, водночас також пропонується запровадити спеціальну процедуру перегляду заочного вироку подібну до процедури, яка передбачена ЦПК для перегляду заочного рішення або процедури перегляду вироку за нововиявленими чи виключними обставинами [8].

При цьому, за ініціативою Кабінету Міністрів України на розгляді в Верховній Раді України перебуває проект Закону про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів щодо забезпечення кримінальних проваджень, здійснення яких унеможливлено внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, тимчасової окупації Російською Федерацією окремих територій України 9579 від 07.08.2023, яким зокрема, пропонується вне-

сення змін до порядку апеляційного оскарження вироку особою, відносно якої судом винесено вирок за її відсутності [12].

Ініціативи Міністерства юстиції України стосовно удосконалення оскарження вироку суду, винесеного за процедурою *in absentia* є доцільними з одночасним продовженням їх опрацювання, а тому це питання потребує нагального вирішення, з огляду на наступне.

ЄСПЛ в своїй практиці, зокрема, у справах «Sejdovic v. Italy», Colozza v. Italy» виходить з певних принципів здійснення кримінального провадження *in absentia*, згідно яких обвинуваченому, в тому числі, повинно бути забезпечено право на новий судовий розгляд у його присутності, за умови, що він однозначно не відмовився від свого права постати перед судом, не мав наміру втекти від суду або його відсутність була зумовлена незалежними від нього причинами) [13].

Водночас, положення Європейської конвенції про міжнародну дійсність кримінальних вироків встановлюють право на новий розгляд справи та встановлюють порядок нового розгляду справи для особи, яка була засуджена за її відсутності (*in absentia*) [14].

При цьому, другий додатковий протокол до Європейської конвенції про видачу правопорушників передбачає, що якщо Договірна Сторона звертається до іншої Договірної Сторони із запитом про видачу особи для цілей виконання вироку або постанови про утримання під вартою відповідно до рішення, проголошеного щодо цієї особи у її відсутність, запитувана Сторона може відмовити у видачі для таких цілей, якщо, на її думку, під час провадження у справі, в результаті якого було проголошене судове рішення, не були забезпечені мінімальні права на захист, які визнаються за кожною особою, що звинувачується у вчиненні кримінального правопорушення. Однак видача правопорушника здійснюється, якщо запитуюча Сторона надає гарантії, які вважаються достатніми для забезпечення відповідній особі права на повторний судовий розгляд, який гарантує права на захист [15].

При незабезпеченні кримінальним процесуальним законодавством України засудженій особі права на ефективне оскарження (перегляд) вироку, постановленого за її відсутності особою, яку буде засуджено заочно в Україні, згодом іншою державою, яка є учасницею Конвенції, не буде видано Україні [16].

На рівні Європейського Союзу ухвалені рамкові рішення, зокрема, 2002/584/ЖНА, 2005/214/ЖНА, 2006/783/ЖНА, 2008/909/ЖНА, 2008/947/ЖНА та 2009/299/ЖНА від 26.02.2009, якими з метою посилення процесуальних прав осіб та сприяння застосуванню принципу взаєм-

ного визнання рішень, винесених за відсутності відповідної особи на судовому розгляді, визначено певні правові стандарти щодо права особи, яку засуджено за процедурою *in absentia*, в тому числі, щодо забезпечення право на повторний розгляд чи перегляд [17].

При цьому, Європейський Союзом також прийнято Директиву про посилення деяких аспектів презумпції невинуватості і право бути присутнім у суді в ході кримінального судочинства 2016/343/ЄС від 09.03.2016, згідно якої Держави-члени повинні забезпечити, щоб у випадках, коли підозрювані або обвинувачені особи не були присутні під час судового розгляду їхньої справи і при цьому не було дотримано умов, викладених у статті 8(2) цієї Директиви, вони мали право на новий судовий розгляд або на інший засіб правового захисту, який дозволяє наново розглянути справу по суті, в тому числі дослідити нові докази, і який може призвести до перегляду первісного рішення. У зв'язку з цим, Держави-члени повинні забезпечити таким підозрюваним і обвинуваченим особам право бути присутніми, ефективно брати участь у судовому розгляді відповідно до процедур, передбачених національним законодавством, і здійснювати своє право на захист [18].

Європейський суд справедливості в своєму рішенні від 19.05.2022 у справі С-569/20 розтлумачив положення ст.ст. 8, 9 Директиви (ЄС) 2016/343, Так, обвинувачена особа, яку компетентні національні органи, незважаючи на їхні розумні зусилля, не змогли знайти і якій вони, відповідно, не змогли надати інформацію про судовий розгляд її справи, може бути притягнута до суду і, залежно від обставин, засуджена заочно, але в такому випадку, в принципі, повинна мати можливість після повідомлення про засудження безпосередньо посилатися на право, надане цією директивою, домогтися повторного розгляду справи або надання аналогічного засобу правового захисту, що призведе до нового розгляду справи по суті в її присутності. Однак цій особі може бути відмовлено в цьому праві, якщо з точних і об'єктивних даних випливає, що вона отримала достатню інформацію про те, що її притягнуть до суду, і навмисними діями з наміром ухилитися від правосуддя перешкоджала органам влади офіційно повідомити її про цей судовий розгляд» [19].

Водночас, Комітетом експертів з дії європейських конвенцій про співробітництво у кримінальних справах Європейського комітету з проблем злочинності 24.04.2014 було запропоновано певні критерії оцінки для визначення того, чи провадження, що призвело до винесення заочного рішення, або додаткові гарантії, надані запитуючою державою, задовольняють права на

захист. Згідно яких вирок, ухвалений за відсутності обвинуваченого, повинен бути повідомлений йому згідно з правилами, що регулюють вручення виклику про явку, а строк для подання апеляційної скарги не повинен починатися, доки засуджений не дізнався про те, що рішення, повідомлене таким чином, якщо не буде встановлено, що він навмисно намагався уникнути правосуддя. Будь-яка особа, яку судять за її відсутності, повинна мати можливість оскаржити вирок будь-яким способом, доступним для неї, якби вона була присутня. Особа, яка розглядається за її відсутності і якій повістка не була вручена в належній і належній формі, має засіб правового захисту, що дає їй змогу скасувати вирок. Особа, яку судили за її відсутності, але якій повістка вручена належним чином, має право на повторний розгляд у звичайному порядку, якщо ця особа може довести, що її відсутність і той факт, що вона не могла повідомити суддю про те, що вони виникли з незалежних від нього причин [20].

Таким чином, чинний КПК України не забезпечує засудженій особі за процедурою *in absentia* ефективного механізму апеляційного перегляду вироку, ухваленого за результатами спеціального судового провадження та взагалі не передбачає будь-якого окремого процесуального механізму повторного судового розгляду в разі, якщо обвинувачений не був належно повідомлений про судовий розгляд, що не відповідає міжнародним договорам, практиці ЄСПЛ та праву Європейського Союзу. Негайне удосконалення механізму оскарження вироку суду, винесеного за процедурою *in absentia* є вкрай необхідним, а тому ініціативи Міністерства юстиції України та пропозиції наукових дослідників повинні бути враховані при прийнятті відповідного законодавчого акту, положення якого зможуть подолати наявну проблему правового регулювання кримінального провадження *in absentia* лише при дотриманні вимог міжнародних договорів, практики ЄСПЛ і Європейського суду справедливості та джерел права Європейського Союзу.

Література

1. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо невідворотності покарання за окремі злочини проти основ національної безпеки, громадської безпеки та корупційні злочини: Закон України № 1689-VII від 07.10.2014. Верховна Рада України: [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1689-18#n51>.

2. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо невідворотності покарання за окремі злочини проти основ національної безпеки, громадської безпеки та корупційні злочини» від 7 жовтня 2014 р. № 1689-VII: Зауваження Головного юридичного управління. Верховна Рада України: [сайт]. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=51914

3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. Верховна Рада України: [сайт]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

4. Маленко О.В. Інститут заочного провадження в кримінальному судочинстві України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 / Академія адвокатури. Київ, 2019. 247 с.

5. Шумейко Д.О. Теоретико-правові та практичні засади здійснення спеціального кримінального провадження в Україні. Дис. док. юрид. наук. Київ, 2021. С. 475

6. Бобечко Н.Р. Апеляційне та касаційне провадження у кримінальному судочинстві України: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09 / Львівський національний університет ім. Івана Франка. Львів, 2016. 498 с.

7. Відповідальність за вбивства та насильницькі смерті під час протестів на Майдані: інформаційна довідка. Моніторингова місія Організації Об'єднаних Націй з прав людини в Україні. URL: <https://ukraine.un.org/sites/default/files/2020-09/Maidan%2020.02.20%20UKR.pdf>

8. Аналітичний звіт Директората правосуддя та кримінальної юстиції Міністерства юстиції України щодо доцільності спрощення процедури здійснення окремих слідчих (розшукових) або інших процесуальних дій з урахуванням стандартів дотримання прав людини та практики Європейського суду з прав людини. URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/publications/%D0%9B%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%9C%D1%96%D0%BD%D1%8E%D1%81%D1%82%D1%83%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%89%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%D0%A1%D0%A0%D0%94%20%D0%90%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%D0%B7%D0%B2%D1%96%D1%82.pdf>

9. Про затвердження Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки. Постанова Кабінету Міністрів України від 04.03.2023 № 220. Верховна Рада України: [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2023-%D0%BF#n32>

10. Моніторинговий звіт 2023. Міністерство юстиції України. Директорат правосуддя та кримінальної юстиції / за відпов. ред. к.ю.н. О. М. Олійника. Київ, 2024. 383 с. URL: <https://minjust.gov.ua/files/genera/2024/02/22/20240222084437-42.pdf>

11. Які спрощення кримінального процесу неможливо погодити. Національна асоціація адвокатів України [сайт]. URL: <https://unba.org.ua/news/9895-yaki-sproshennya-kriminal-nogo-procesu-nemozhlivo-pogoditi.html>

12. Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів щодо забезпечення кримінальних проваджень, здійснення яких унеможливлено внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, тимчасової окупації Російською Федерацією окремих територій України від 7 серпня 2023 р. № 9579: Проект Закону України. Верховна Рада України: [сайт]. <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/42467>

13. Справа «Sejdovic v. Italy» (заява №56581/00) : рішення Європейського суду з прав людини від 01 бер. 2006 р. European Court of Human Rights: [сайт]. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%22itemid%22%22001-72629%22>

14. Європейська конвенція про міжнародну діяльність кримінальних вироку. Верховна Рада Укра-

їни: [сайт]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_341#doc_info ; 103

15. Другий додатковий протокол до Європейської конвенції про видачу правопорушників. Верховна Рада України: [сайт]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_035#Text ;

16. Trials in absentia, Global Rights Compliance. URL: <https://www.asser.nl/media/795064/grc-trials-in-absentia-english.pdf>

17. COUNCIL FRAMEWORK DECISION 2009/299/JHA of 26 February 2009 amending Framework Decisions 2002/584/JHA, 2005/214/JHA, 2006/783/JHA, 2008/909/JHA and 2008/947/JHA, thereby enhancing the procedural rights of persons and fostering the application of the principle of mutual recognition to decisions rendered in the absence of the person concerned at the trial. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/dec_framw/2009/299/oj/eng

18. Directive (EU) 2016/343 of the European Parliament and of the Council of 9 March 2016 on the strengthening of certain aspects of the presumption of innocence and of the right to be present at the trial in criminal proceedings. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2016/343/oj/eng>

19. Т. Хутор, Б. Карнаух, А. Климосюк, Т.Рябенко. Стандарти розгляду справ in absentia і практика ВАКС щодо стягнення активів підсанкційних осіб у дохід держави. Інститут законодавчих ідей – Незалежний аналітичний центр [сайт]. URL: https://izi.institute/analysts/analytics_1/

20. Критерії для оцінки того, чи провадження, що призвело до винесення заочного рішення, або додаткової гарантії, надані запитувачою державою, задовольняють права на захист (у зв'язку зі статтею 3 Другого додаткового протоколу до Європейської конвенції про видачу) від 24.04.2014. Європейський комітет з проблем злочинності, Комітет експертів з дії європейських конвенцій про співробітництво у кримінальних справах. URL: <https://rm.coe.int/168058fe69>

Анотація

Калініков О. В. Удосконалення процедури оскарження вироку у кримінальному провадженні in absentia: аналіз ініціатив Міністерства юстиції України. – Стаття.

У статті розглянуто передбачену чинним кримінальним процесуальним законодавством України процедуру оскарження вироку у кримінальному провадженні in absentia. Проаналізовано позиції державних органів та наукових дослідників стосовно стану правового регулювання порядку оскарження вироку, прийнятого за результатом спеціального судового провадження in absentia. За результатами дослідження автор дійшов висновку, що чинний КПК України не забезпечує засудженій собі за процедурою in absentia ефективного механізму апеляційного перегляду вироку, ухваленого за результатами спеціального судового провадження та взагалі не передбачає будь-якого окремого процесуального механізму повторного судового розгляду в разі, якщо обвинувачений не був належно повідомлений про судовий розгляд, що не відповідає міжнародним договорам, практиці Європейського суду з прав людини та праву Європейського Союзу. На вказану проблему ще при ухваленні законопроекту, яким було запроваджено порядок спеціального досудового розслідування та спеціального судового провадження in absentia звертало увагу Головне юридичне управління Верховної Ради України та наводила міжнародні стандарти стосовно здійснення

судового розгляду кримінальних справ за відсутності підсудного в судовому засіданні в його справі, які передбачають, що особа, рішення у справі якої винесено без її участі в межах процедури in absentia, повинна мати можливість апеляційного оскарження винесеного рішення. З огляду на євроінтеграційний шлях України та враховуючи проведені дослідження механізм оскарження вироку суду, винесеного за процедурою in absentia потребує негайного удосконалення. А тому вкрай доречними є ініціативи Міністерства юстиції України та пропозиції вітчизняних вчених, які повинні бути враховані при прийнятті відповідного законодавчого акту, положення якого повинні відповідати вимогам міжнародних договорів, практиці Європейського суду з прав людини і Європейського суду справедливості, а також джерел права Європейського Союзу.

Ключові слова: спеціальне судове провадження, in absentia, судовий розгляд, вирок, апеляційне оскарження.

Summary

Kalinnikov O. V. Improvement of the procedure for appealing against a verdict in criminal proceedings in absentia: analysis of the initiatives of the Ministry of Justice of Ukraine. – Article.

The article deals with the procedure for appealing against a verdict in criminal proceedings in absentia provided for by the current criminal procedure legislation of Ukraine. The author analyzes the positions of state authorities and scientific researchers regarding the state of legal regulation of the procedure for appealing against a verdict delivered as a result of special court proceedings in absentia. Based on the results of the study, the author concludes that the current CPC of

Ukraine does not provide a person convicted under the in absentia procedure with an effective mechanism for appellate review of a verdict rendered as a result of special court proceedings and does not provide for any separate procedural mechanism for retrial in case the accused was not properly notified of the trial, which is not in line with international treaties, the case law of the European Court of Human Rights and the law of the European Union.

The Main Legal Department of the Verkhovna Rada of Ukraine drew attention to this problem when adopting the draft law that introduced the procedure for special pre-trial investigation and special court proceedings in absentia and cited international standards for the trial of criminal cases in the absence of the defendant in the court hearing in his case, which provide that a person whose case was decided without his participation in the in absentia procedure should have the opportunity to appeal the decision. Given the European integration path of Ukraine and the research conducted, the mechanism for appealing against a court judgment delivered under the in absentia procedure requires immediate improvement. Therefore, the initiatives of the Ministry of Justice of Ukraine and the proposals of national scholars are extremely relevant and should be taken into account when adopting the relevant legislative act, the provisions of which should comply with the requirements of international treaties, the case law of the European Court of Human Rights and the European Court of Justice, and the sources of European Union law.

Key words: special court proceedings, in absentia, trial, sentence, appeal.